

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geçici Koruma Statüsündeki Öğrenci Velilerinin Eğitim Sürecine Uyumu*

Zennure BULUT¹,

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Öğrencisi
Orcid id:0000 0003 1395 5829

Hakan DÜNDAR²

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
Orcid id: 0000-0003-4641-3612

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin eğitim süreçlerine uyumunu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye’de geçici koruma statüsü altında bulunan 40 Suriyeli öğrenci velisi ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılan Suriyeli velilerden 18’i erkek, 22’si ise kadındır. Çalışma Bolu ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ilkokulda 19 farklı sınıfa devam eden öğrencilerin velileri ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler okul ortamında yüz yüze yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Geçici koruma statüsündeki öğrenci velileri ile yapılan görüşmeler neticesinde ulaşılan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonrasında bulgular sekiz ana tema altında düzenlenmiştir. Araştırma bulgularına göre geçici koruma statüsündeki öğrenci velileri göç sonrasında en çok dil alanında problemler yaşadıklarını bu sürecin kültürel çevreye uyum problemlerine neden olduğu ifade etmişlerdir. Okula uyum sürecinde yine dil bariyerinin önemli bir faktör olduğu, çocuklarının eğitim süreçlerinde maddi olanaklarının kısıtlı olması, bazı materyallere ulaşamama gibi nedenlerden dolayı ödevler ve sürece katkılarının sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Yine geçici koruma statüsündeki velilerin eğitim süreçlerine uyumu ile ilgili olarak okul ve diğer velilerle iş birliği süreçlerine ilişkin de sonuçlar, araştırmada yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak uygulamaya ve yeni araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Aile, eğitim, göç, öğrenci, veli, geçici koruma statüsü

Adaptation of Parents of Students Under Temporary Protection to the Education Process

ABSTRACT

The purpose of this study is to reveal the adaptation of parents with temporary protection to educational processes. For this purpose, interviews were conducted with 40 Syrian parents of students under Temporary Protection in Turkey. Among the participating parents, 18 were male, and 22 were female. The study was carried out with parents of students attending 19 different classes in a primary school affiliated with the Ministry of National Education in Bolu province. The interviews were conducted face-to-face in the school environment. The study employed the phenomenological design, one of the qualitative research methods. The study group was selected using the purposive sampling method. Data were collected using an interview form developed by the researcher. The data obtained from interviews with parents under Temporary Protection were analyzed using the content analysis method. Following the content analysis, the findings were examined under eight main themes. According to the research findings, parents under Temporary Protection stated that they experienced the most significant problems in the field of language after migration, which caused difficulties in adapting to the cultural environment. The study found that the language barrier was a critical factor in the school adaptation process and that parents’ limited financial resources and inability to access certain materials restricted their contribution to homework and the educational process. Furthermore, results related to collaboration between schools, parents under temporary protection, and other parents in the context of educational adaptation were also interpreted in the study. Based on the results obtained from this research, recommendations were provided for practice and future studies.

Keywords: Family, education, migration, student, parent, under temporary protection

¹ **Sorumlu Yazar:** Yüksek Lisans Öğrencisi, Zennure Bulut, E-mail: zennureduru@gmail.com, Phone: 0 553 215 03 13

Giriş

Göç olgusu birçok tanıma sahip olmakla birlikte geniş ve derin anlamlar içermektedir. TDK göçü “ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir yerden başka bir yere gitme eylemini ifade eder” (tdk.gov.tr, 2024) şeklinde tanımlarken, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından hazırlanan Göç Terimleri Sözlüğü ise göçü; bir sınırı geçmek veya devletlerarası yer değiştirme olarak tanımlamaktadır (IOM, 2009).

Göç, bireylerin dünya üzerindeki devinimini ifade etmeye yarayan bir olgu olarak ele alınmaktadır. İnsanoğlu varoluşundan bu yana hareketliliğini devam ettirmiştir. Eski tarihlerde hareketliliğin temel sebebi mevsim şartlarıydı. Kışların çok soğuk yazların ise kurak ve elverişsiz olması göçün başlıca sebebiydi. Yaşanılan bölgede değişen hava şartları bir yerden bir yere gitme eylemini kaçınılmaz kılmıştır. Daha sonraları yaşanan çatışmalar, modern devlet sistemi ile birlikte iç savaşların başlaması, din meseleleri, insan haklarına yapılan ihlaller ve insanların sahip olduğu hakların eşit bir şekilde dağılmaması, ülkenin işgale uğraması, yayılan salgın hastalıklar başta olmak üzere sağlıkla ilgili problemler, nüfusun artması ve eldeki kaynakların yeterli gelmemesi ile yaşanan endişe bireylerin yaşadıkları yerden başka yerlere gitmelerine sebep olmuştur (Tunca ve Karadağ, 2018). Göç olgusu, sebepleri ve sonuçlarıyla yukarıda ifade edildiği gibi çok yönlü ele alınması gereken bir olgudur (Mamuk ve Şahin, 2016). Daha önce de ifade edildiği gibi insanlar tarih içerisinde çeşitli nedenlerle yaşadığı mekândan ayrılmak durumunda kalmıştır. Göç kavramıyla ifade edilen bu ayrılık, insan ve bulunduğu mekân üzerinde birden çok etkiyi beraberinde getirmiştir. Göç; başta insan olmak üzere insanın inanç, düşünce, fikirlerinin başkalaşmasına zemin hazırlar (Ekici ve Tuncel, 2015). İnsanlığın doğuşuyla anlam kazanan göç kavramı, insanoğlunun farklı sebeplerle yaşadığı yeri, bir daha dönmeme koşuluyla ya da geçici bir zaman için ayrılmasıdır (Mutluer, 2003). Yaşadığımız teknoloji çağının etkisiyle hızla değişen çevresel, ekonomik, politik ve sosyal sebepler nedeniyle insan ve insan toplulukları göç ederek farklı bir yerde yerleşik hayata geçmektedirler (Tuzcu ve Ilgaz, 2015). Esasında göç kavramı için yalnızca bedensel bir yer değiştirme faaliyeti olduğu söylenemez. Başka bir sosyo-ekonomik sistemden bir başkasına, bir kültürel toplumdaki bir başkasına geçmektir (Tunç, 2013). İnsanoğlunun yaşadığı her dönemde gözle görülen göç hareketliliğinin birden fazla ve farklı açılardan sebepleri vardır. Bu sebepler arasında yukarıda da ifade edilen nedenleri en yaygınları başta savaş olmak üzere iç çatışmalar, ekonomik beklentiler, doğal afetler, dini, siyasi, sosyolojik, kültürel nedenler, temel hizmetlere ulaşamama, huzur ve imkân yetersizlikleri, iş ve eğitim için yeni fırsatlar, medeni hal değişimi, aile birliği ve çevresel faktörler olarak gösterilebilir (Topçu ve Beşer, 2006; Adanu ve Johnson, 2009; Aksu ve Sevil, 2010; Topçu ve Beşer, 2006, akt. Mamuk ve Şahin, 2011). Bu sebepten göç ne sebeple yaşanırsa yaşansın göç alan topluluklar ve göç yapan topluluklar; kültürel, sosyal ve psikolojik bakımdan ve başka birçok yönden etkilenirler (Şahin, 2001, s. 58; Mamuk ve Şahin, 2016).

Göç, kültürleri şekillendirirken eğitimi ve okulları da çok yönlü olarak etkilemektedir (Taşdan, 2024). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılara sağladığı barınma, sağlık, gıda, güvenlik gibi hayati önem arz eden hizmetlerinin yanı sıra eğitim imkânı da sağlaması hem Suriyeli sığınmacıların geleceği hem de Türkiye'nin geleceği için önem arz etmektedir. Bir bireyin eğitimi kendi geleceği kadar içinde bulunduğu ülkenin geleceğini hatta evrensel manada dünyanın geleceği ve refahı için de büyük öneme sahiptir (Dağlı, 2020). Çocuklar için hayatının ilk yıllarında edindiği kazanımlar, geri kalan hayatlarının belirleyicisi olacağı için bu durum büyük bir önem taşımaktadır (Tuyisenge, 2015). Suriyeli çocuklar üstelik bu göçü yaşarken kültürlerinden, geçmişteki yaşantılarından ve oradaki yaşamlarından ayrılmak

zorunda kalırken aynı zamanda yaşadığı yerden koparılmış ve savaş ortamında kalmanın travmatik etkilerini yaşamaktadır (Melanlioğlu, 2020). Suriyeli çocukları etkileyen en önemli tehlikelerden biri ise okullaşamama yani eğitim süreçlerine entegre olamamaktır. Geçici koruma statüsündeki aileler çocuklarını dil bilmeme, maddi sıkıntılar ve uyum konusundaki nedenlerden dolayı okula göndermemektedirler (İlkyaz, 2020). Bu durumda yukarıda ifade edildiği gibi okullaşamamayı doğrudan etkilemektedir. Göçmenler, eğitim süreçlerine dâhil olsa bile başka herhangi bir sebepten dolayı (dil, kültür, müfredat, yaşadığı travmatik olaylar vb.) okula uyum sağlayamama sonucunda ise okul terkinde gerçekleştirilmektedirler (Gencer, 2017). Yapılan bu çalışmada, Türkiye'ye sığınan velilerin çocuklarının eğitim süreçleri ve bu süreçlere uyumları konu edinilmiştir. Bu amaçla velilerin bu süreçte yaşadığı problemler, okul ve çocukları ile ilgili iletişim ve sürece katılım durumları incelenmeye çalışılmıştır.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı: Geçici koruma statüsündeki velilerinin eğitim sürecinde yaşadıkları problemler, bu süreçte okul ve çocukları ile ilgili iletişim süreçlerinin tespit edilmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

Velilerin eğitim sürecine uyumları ile ilgili olarak:

- a. Eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları problemler nelerdir?
- b. Eğitim-öğretim sürecinde çocukları ile iletişimleri nasıldır?
- c. Okul ve diğer veliler ile iletişim süreçleri nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin eğitim süreçlerine uyumunu konu alan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseninin kullanıldığı bir çalışmadır. Fenomenolojik desende fert kendi bakış açısına göre algı ve tecrübelerini öne koymaktadır (Sürücü ve Ünal, 2018). Fenomenoloji kelimesi, kökeni itibariyle fenomen sözcüğünde türemiştir. Fenomen (phenomenon) Yunanca'da görünüm anlamına gelir. Fenomen kelimesini Husserl, görünen ile görünen şey arasındaki özsel bir bağlantı nedeniyle "çift anlamlı" olarak anlatmıştır (Zhok, 2016). Fenomenoloji, felsefe ve psikoloji alanlarından gelen bir araştırma şeklidir. Bir fenomen hakkında fertlerin tecrübe edindiği ortak deneyimleri anlatmaya çalışır. Az sayıda insanın tecrübeleriyle gerçekleştirilen bu çalışmada araştırmacı elde ettiği olgular sayesinde araştırmada ulaşmak istediği bilgilere ulaşmış olur (Yalçın, 2022).

Çalışma Grubu

Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılı içinde yapılmıştır. Çalışma grubu kolay ulaşılabılır ve amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu amaçla çalışma grubu araştırmacılardan birinin görev yaptığı il olan Bolu ili Gerede ilçesinde ikamet eden ve özellikle ebeveynlerden en az birinin Türkçe bildiği Suriyeli 40 veliden oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1 'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Çalışma Grubu		f
Cinsiyet	Kadın	22
	Erkek	18
Yaş	26-30	3
	31-35	7
	36-40	14
	41-45	9
	46-50	3
	51 ve üzeri	4
Öğrenim Durumu	Okuryazar değil	2
	İlkokul	14
	Lise	20
	Lisans	4
Türkiye’de Bulunma Süresi	6-8 yıl	11
	9-11 yıl	29
Bolu’da Bulunma Süresi	0-3yıl	8
	4-7 yıl	15
	8 yıl ve üzeri	17
Sahip Oldukları Çocuk Sayısı	0-2	2
	3-5	30
	6-8	8

Araştırmaya 22’si kadın 18’i erkek olmak üzere toplam 40 geçici koruma statüsündeki veli katılmıştır. Araştırmaya katılan velilerden Türkiye’de bulunma süresi 6-8 yıl arasında olan 11 kişi, 9-11 yıl arasında ise 29 kişi bulunmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin yaşlarına bakıldığında en çok 36-40 yaş aralığında değiştiği görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerin çoğunluğu 3-5 çocuğa sahip velilerdir. Görüşmeye katılan veliler en az 6 yıldır Türkiye’de ve hemen hepsi 2 yıldan daha fazla süredir Bolu’da yaşamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacılar tarafından geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin eğitim süreçlerine uyumları tespit edebilmek amacıyla verileri toplamak üzere, yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunda geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerine yöneltilen sorular 3 bölümden ve toplam 25 sorudan oluşmaktadır. Hazırlanan görüşme formunun geliştirilme aşamasında sınıf eğitimi alanında çalışan üç öğretim üyesiyle geliştirilen sorular tartışılmış, gerekli dönüt ve düzenlemeler yapılarak taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Bu dönütler sonrasında 4 madde yeniden düzenlenmiş 2 madde ise çıkarılmıştır. Sonrasında uzmanlardan gelen form taslak görüşme formu haline getirilmiştir. Nihai soru sayısı 21’e düşürülmüştür. Sonraki aşamada ise 3 öğrenci velisi ile pilot bir görüşme yapılarak formun dil ve kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmış. Bazı kelime ve açıklamalar yenilenmiştir. Araştırma için geçici koruma statüsündeki Öğrenci velileriyle yapılan görüşmeler 25 ile 30 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada elde edilen veriler analiz edilirken nitel veri analizi yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde esas hedef, toplanan verileri

anlatılabilecek kavramlara ve aralarındaki ilişkilere ulaşmaktır (Aydın, 2012). Bu hedefle elde edilen verilerden ortak kavramlar kodlanıp temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız şekilde kodlanmış ve temalara ulaşılmıştır. Tema ve kodlamalara bağlı kalınarak tablolar oluşturulmuş ve kodlara dayalı geliştirilen temalar yorumlanırken doğrudan verilerden elde edilen alıntılara da yer verilmiştir. Ayrıca yapılan analizlerde biri Sınıf Eğitimi alanında uzman akademisyen diğeri ise Sınıf Eğitimi alanında doktorasını tamamlamış bir öğretmen olan iki uzmanın görüşlerinden yararlanılmış ve uzman görüşleri arasında tutarlılığın olup olmadığı tespit edilmiştir. Uzmanlar arasındaki uyumun belirlenmesinde Miles ve Huberman'ın (1994) kodlama güvenilirliği formülünden yararlanılmıştır. Ortak kodların, ortak kodlarla ortak kodlara uymayan kodların toplamına bölümünden sonra 100 ile çarpılması ile bu güvenilirlik elde edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu formüle göre, analiz sürecinde uzmanlar arasındaki kodlama uyumunun % 82 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin yaşadığı problemlere ilişkin olarak yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular sunulmuştur. Görüşme sonucunda ulaşılan veriler üzerinde gerçekleştirilen içerik analizinin kodlama ve temalaştırma aşamaları sonunda araştırmacılar tarafından 8 tema ve bu temalara ilişkin 16 kategori belirlenmiştir.

Tablo 2. Bulgular Doğrultusunda Oluşturulan Temalar

Temalar	Kategori
Kültürel Çevreye Uyum	Kültürel Çevreye Uyum Süreci Uyum Sürecinde Yaşanan Zorluklar
Dil Bariyeri	Dili Kullanma Yaşanan Zorluklar
İletişim	Açık ve Olumlu İletişim İletişim Problemleri
Uyum sürecinde Veli Desteği	Yaşadığı Çevreye Uyum
Ödevler	Dilden Kaynaklanan Problemler Zaman Yetersizliği Hayat Belirsizliği
Okul Veli İş birliği	Okul Veliler
Akran Zorbalığı	Çözüm Odaklı Yaklaşım Öğrenci-Öğrenci Zorbalığı
Arkadaş Seçimi	İçe Dönük Seçim Dışa Açık Seçim

Tablo 2’de araştırmaya katılan Suriyeli öğrenci velileri ile yapılan görüşmeler neticesinde içerik analizi yöntemiyle elde edilen temalar ve bu temaların kategorileri yer almaktadır. Velilerin görüşlerine dayanarak elde edilen bulgular değerlendirildiğinde 8 tema ve bu temalara ait 16 kategori oluşturulmuştur. Aşağıda görüşme sonuçları her bir tema ile ilgili olarak velilerin görüşleri alıntı yapılarak yorumlanmıştır.

Tablo 3. Kültürel Çevreye Uyum Sürecinin Teması

Tema	Kategori	Kodlar	f
Kültürel Çevreye Uyum	Kültürel Çevreye Uyum Sürecinde	Rahatlık	19
		Dil Problemi	3
Kültürel Çevreye Uyum Sürecinde	Dışlanma		3

Uyum	Yaşanan Zorluklar		
		Kabul Görme	2
		Ait Hissetmeme	3
		Kültür Farklılıkları	2
		Eskiye Bağlı Kalma	1
		Yeni Çevreye Alışma	8

Geçici koruma statüsündeki Öğrenci Velileri ile yapılan görüşmelerde elde edilen verilere dayanarak kodların oluşturulduğu Kültürel Çevreye Uyum Temasında; öğrenci velileri göç ettikleri yeni ülkeye uyum sağlamaya başladıklarını ancak kültürel çevreye uyum sürecinde geçmişte sıkıntılar yaşasalar da artık rahat ettiklerini belirtmişlerdir. Kültürel çevreye uyum sürecinde yaşanan problemlerin dilden kaynaklı problemler olduğu, ait hissetmeme ve dışlanma gibi problemler görülmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere Suriyeli velilerin çoğu kültürel çevreye uyum sürecinde rahat ettiklerinden bahsetmiştir. Bu konuyla ilgili olarak veli görüşleri; "Farklılıklar olsa da çevremize uyum sağlamaya başladık" (V16). "Çok uzun zamandır buradayız ve artık kültürünü öğrendik. Zamanla her şeye alışıyorsun" (V29). "Uyum sağlayabiliyorum Türkmen asıllı olduğum için bana hiç zor gelmedi. Burada yaşamaktan çok mutluyum." (V33). "Geçmişte Müslüman bir ülkede yaşadığımız ve şu anda Müslüman bir ülkeye göç ettiğim için kültürel anlamda çok problem yaşamadık" (V14). "İlk geldiğimizde farklı birçok konuda sıkıntılar yaşadık, bu problemleri dil bilmediğimiz için yaşadık ama şu an rahatız geçmişte kaldı sıkıntılar" (V17). "Komşularım ve çevremizdeki Türkler çok misafirperverler ve bana iyi davranıyorlar. Evden çıkmadığım için çok Türkçe öğrenemedim. Türkçe öğrenseydim daha iyi uyum sağlayabilirdim" (V25). "Uyum sağlıyorum arkadaşlarım seviyorlar, çevremdeki insanlarla iyi anlaşıyorum" (V12). "Bazı konularda uyum sağlıyoruz bazı konularda sağlayamıyoruz" (V8). "Zamanla uymaya başladık her geçen gün sıkıntılarımız azalıyor" (V38). "Evet, uyum sağlıyorum. Suriye'deyken terziydim. Şu anda Türkiye'de de terzide çalışıyorum. Terzide çalışmak beni çevreye uyum sağlattı. Daha kolay adapte olmamı sağladı" (V26). "10 yıldır Türkiye'deyiz. Kültürünü öğrendik. Bize benziyor. Ve zamanla uyum sağlamaya başladık. Şu an rahatız." (V6). "Biraz daha uyum sağladık. Zaman geçtikçe daha fazla uyum sağlıyoruz" (V3). "Evet bize hep çok iyi davrandılar. Türk halkı çok misafirperver uyum sağlamamız için ellerinden geleni yaptılar" (V30). "Müslüman bir ülkeye göç ettiğimiz için kolay uyum sağladık kültürel anlamda çok sıkıntı yaşamadık" (V37). Kültürel Çevreye Uyum Sürecinde Yaşanan Zorluklar alt temasında görüşmeye katılan velilerin çoğu bu konuda sıkıntı yaşamadıklarını rahat ettiklerini belirtmişlerdir.

Uyum Sürecinde Yaşanan Zorluklar kategorisinde ise veliler; "Çok fazla uyum sağlayamıyorum. Bizimle görüşmek istemiyorlar" (V4). "Çok fazla uyum sıkıntısı yaşıyoruz geçmişte daha fazla yaşamıştık. Ancak şu an da yaşamaya devam ediyoruz" (V1). Şeklinde uyumla ilgili halen problem yaşadıklarını ifade etmektedirler. "Çok fazla uyum sağlayamıyorum. Ama sıkıntı da yaşamıyorum" (V31). "Dil bilmediğim için uyum sağlayamıyorum. Türkçe bilmeden Türkiye'de yaşamak çok zor" (V18). "Uyum sağlayamıyoruz. Dil bilmediğimden kaynaklı iletişim kuramıyorum. Dil öğrenemeyince kültürel anlamda da sıkıntı yaşadım" (V40). "Kendimi buraya ait hissetmiyorum. 10 yıl oldu ama hala alışamadım" (V33) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4. Dil Bariyeri Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
	Dili Kullanma	Türkçe Biliyorum	14
		Türkçe Bilmiyorum	4
		Az Türkçe Biliyorum	21

Dil Bariyeri	Yaşanan Zorluklar		
	İletişim		9
	Alışveriş		8
	Okul İşleri		10
	Anlaşamama		6
	İş Bulma Problemi		2

Dil bariyeri teması Dili Kullanma ve Yaşanan Zorluklar olarak iki kategoriden oluşturulmuştur. Bu temada genel olarak geçici koruma statüsündeki öğrenci velileri Türkçeyi öğrenip öğrenemediklerinden ve dil konusunda yaşanan zorluklardan bahsetmişlerdir. Verilerden çıkan sonuçlara göre büyük bir çoğunluk Türkçe öğrenmiştir.

Tablo 4’ de görüldüğü üzere görüşmeye katılan velilerin yarıya yakını Türkçe öğrenmişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin görüşleri şunlardır: “Türkçe çok zor ama öğrendik. İletişim kurmada çok problemler yaşadık.” (V28). “Türkmen olduğum için zaten Türkçe biliyordum. Çok kolay öğrendim. Çok sıkıntı yaşamadım. Burada yaşadığım sürede bir problemle karşılaşmadım” (V13). “Türkçe öğrendik. Anlaşamamak iletişim kuramamak çok çok zor” (V29). “Biliyorum. Türkçe öğrenmeden önce çok sıkıntı yaşadık” (V32). “Türkçe biliyorum, bilmediğimiz zamanlar çok zorlu geçti” (V9). “Çok farklı şehirlerde yaşadık Türkiye’de. Türkçe öğrenene kadar çok sıkıntılar yaşadık” (V38). “İşe gittiğim için kolayca Türkçe öğrendim” (V37). “Biliyorum çok zor öğrendim. Bizim için telaffuz çok zor” (V8). “Türkçe biliyorum hiç sorun yaşamadım” (V35). “Türkçe biliyorum. Türkçe öğrenene kadar iş bulamadım. İstedğim şeyleri anlatamadım” (26). “Türkçe öğrendim. Öğrenemeseydim her şey çok zor olurdu” (V36). “Türkmen’im biliyorum. Benim için ne çevreye uymak zor oldu ne de Türkçe öğrenmek zor oldu” (V20). “Kolay öğrendim burada yaşadığım için çok zorlanmadım” (V6). “Türkçe biliyorum. Öğrenirken çok zorluk yaşamadım. Ama bilmeden yaşamak çok zorlu oldu benim için” (V11) şeklinde görüş bildirerek dil öğrenme ve dilin uyum sürecindeki önemlerine değinmişlerdir.

Türkçe bilmediklerini söyleyen geçici koruma statüsündeki velilerinde görüşleri şu şekildedir: “İş bulamadım. Türkçe bilmediğim için en zoruydu” (V3). “Türkçe bilmiyorum daha ileri yaşta geldiğim için öğrenemedim” (V18). “Türkçe dilini hiç öğrenemedim” (V19). “Türkçe hiç bilmiyorum bu beni oldukça zorluyor” (V1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Türkçeyi az bildiğini söyleyen geçici koruma statüsündeki velilerin ise görüşleri şu şekildedir: “İlk geldiğim yıllarda çok problem yaşadık ama şu an konuşma diline hakimim. Az biliyorum” (V12). “Buradaki hayata adapte olabilmekte Temel ihtiyaçlarımı karşılamakta zorlandım. Ama şu an biraz biliyorum” (V21). “Çok zorlandık Türkçe bilmediğimiz zamanlarda az çok öğrendim” (V39). “Çok az ve çok zor öğrendim evde olduğum çalışmadığım için” (V17). “Biraz, Araplar için telaffuz çok zordur. Ben de çok az ve çok zor öğrenebildim” (V22). “Türkçe konuşmayı çok öğrenemedim bu sebeple hala problem yaşıyorum” (V25). Görüşmeye katılan velilerden bazıları ise “Çok az hala sıkıntı yaşıyorum” (V40). “Çok az biliyorum. Çok öğrenemedim. Evde olduğum için hala sıkıntı yaşıyorum” (V4). “Türkçe az kelimeler biliyorum. Günlük hayatta çok kullandığımız kelimeleri kullanabiliyorum” (V27). “Biraz Türkçe biliyorum. Burada yaşıyorsak en önemli şey yaşadığımız yerin dilini iyi öğrenmek yoksa çok fazla sıkıntı yaşayabiliyoruz” (V14). “Az çok biliyorum. Alışverişlerimi yapmakta, günlük ihtiyaçlarımı karşılamakta, çocukların okul ihtiyaçlarını halletmekte zorlandım” (V16). “Günlük hayatta kullanacak kadar çok az Türkçe biliyorum” (V15). “Biraz Türkçe biliyorum. Günlük hayatımı ideme ederken sıkıntılar yaşayabiliyorum” (V5) şeklinde görüşler ifade etmişlerdir.

Tablo 5. İletişim Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
İletişim	Açık ve Olumlu İletişim	Oyun Dili	5
		Sevgi Dili	2
		Gelecek Planları	4
		Günlük Rutinleri	6
		Yeni Yer Keşifler	1
		Okul Hayatı	6
		Birlikte Hayal Kurma	4
	Geçmiş Özlemi	3	
	İletişim Problemleri	Maddi Sıkıntılar	2
		Yoğun İş Hayatı	4
		Gelecek Kaygısı	1
		İstekleri	5
		Karşılayamama	
		Yetersizlik Hissi	1
Tartışma		3	

İletişim teması iki kategoriden oluşmaktadır. Bu temada genel olarak geçici koruma statüsündeki veliler çocuklarıyla açık ve olumlu iletişim kurduklarından bahsetmişlerdir. İletişim problemlerinde ise daha çok istekleri karşılayamama, yoğun iş hayatının problemleri, maddi sıkıntılar, gelecek kaygısı ve yetersizlik hissi gibi kodlara dönüştürülen problemlerden bahsetmişlerdir.

Tablo 5’ de görüldüğü üzere geçici koruma statüsündeki velilerin büyük bir bölümü çocuklarıyla olumlu bir iletişim kurduklarını ifade ediyor. Araştırmaya katılan geçici koruma statüsündeki veliler genel olarak çocuklarıyla açık ve olumlu iletişim kurabiliyorlar. Bu konuda velilerin görüşleri şunlardır: “Çocuklarımla şakalaşırız hep onlarla çok gülüyoruz ama çok zaman bulamıyorum” (V13). “Çocuklarımı oyun oynatmayı onları güldürmeyi severim. Olumlu ilerliyor istediklerini alamıyorum. Bu yüzden bazen bana küsüyorlar ama genel olarak iletişimimiz iyi” (V8). “Onlarla şakalaşıyoruz. Şakalar yapıyoruz ve birlikte çok eğleniyoruz” (V3). “Çocuklarımla şakalaşırız. İletişimimiz olumlu ilerliyor. Eve çok yorgun ve geç geliyorum bu biraz etkiliyor” (V24). “Çocuklar evde oyun oynamayı seviyorlar. Onlarla birlikte oyun oynarken sohbet ediyorum” (V34) “Güzel sözler ve düzgün kelimeleri kullanması için sık sık onunla konuşuyorum. Derslerinde bilgi vermek ve hikâye dinlettirmeyi seviyorum iletişimimizde herhangi bir problem yok gayet güzel ilerliyor” (V15). “Gelecekte ne iş yapmak istediklerini konuşuyoruz. Olumlu ilerliyor” (V17). “Büyüyünce ne olmak istediklerini ve okul hayatı ile ilgili sohbetler ediyoruz” (V19). “Büyüyünce yapmak istedikleri işi birlikte hayal ediyoruz. Okulla ilgili şeyleri ve günlük rutinleri konuşuyoruz. İletişimimiz de herhangi bir sıkıntı yok”(V27). “Onlarla gelecekte ne olmak istedikleri ile ilgili sohbet ediyoruz. İletişimimiz olumlu ilerliyor sıkıntı yaşamıyoruz” (V29). “Normal

ilerliyor. Bazen sıkıntılar yaşayabiliyoruz ama genel hatlarıyla iletişimimiz olumlu ilerliyor” (V2). “Çocuklarımla din konusunda sık sık sohbet ederiz. Dinlerini iyi öğrenmiş çocuklar olmasını istiyorum. İletişimimiz olumlu ilerliyor. Onlar için doğru olduğunu düşündüğüm şeyler yapıyorlar. Başka çocuklara uymalarından korkuyorum” (V12) şeklinde görüş ifade etmişlerdir.

Bazı veliler ise “Dersleri hakkında sohbet ederiz. Onlara başarılı olmaları gerektiğini her zaman anlatırım. İletişimimiz olumlu ilerliyor. Çok sıkıntı yaşamıyorum” (V28). “Çocuğum okulda yaşadıklarını anlatmayı çok sever. Genelde bu konuda konuşuruz. Sıkıntı yaşamıyorum. Olumlu ilerliyor” (V31). “Okul hakkında genellikle evet hiç yaşamıyoruz” (V35). “Okul arkadaşları hakkında sohbet ediyoruz” (V22). “Çocuklarımla hayal kuruyoruz. Onların mutlu çocuklar olmasını istiyorum. Olumlu ilerliyor. Sıkıntı yaşamıyoruz” (V39). “Daha iyi şartlarda yaşadığımızı hayal ediyoruz. Çocuklarımız onlar için bir şey almamı talep ediyorlar. Bende alamıyorum. Buda iletişimimizi olumsuz etkiliyor” (V21). “Onlarla hayal kuruyoruz. Hayal kurma oyunu oynuyoruz. Ben de çocuklarımla çok eğleniyorum. Evet olumlu ilerliyor” (V37). “Güzel günlerde yaşadığımızı hayal ediyorum. İstediklerini alamıyoruz. O yüzden iletişimimiz çok olumlu değil” (V40). “Suriye’deki eski hayatımız hakkında sohbet etmeyi seviyoruz. Çok olumlu ilerlemiyor. İlgilenmem gereken çok fazla işim ve çocuğum var” (V4). “Suriye’deki hayatımız hakkında sohbet etmeyi çok severiz. Olumlu ilerliyor. Sıkıntı yaşamıyoruz” (V25). “Onlara eski günlerden bahsediyorum. Geldikleri yeri unutmalarını istemiyorum. Olumlu ilerliyor ihtiyaçlarını karşılayamamak beni fazlasıyla üzüyor” (V18) şeklinde görüş ifade etmişlerdir.

Görüşmeye katılan veliler, yaşadıkları iletişim problemlerini; maddi sıkıntılar, yoğun iş hayatı, gelecek kaygısı, istekleri karşılayamama, yetersizlik hissi gibi nedenlere bağlamıştır. Bu kategoride ise bu konuyla ilgili veliler; “Her gün mutlaka sohbet etmeye çalışıyoruz imkân buldukça. İsteklerini alamıyorum. Okul ihtiyaçlarını karşılayamıyorum. Onlara karşı hem kendimi mahcup hissediyorum hem de yetersiz bu da iletişimimizi olumsuz etkiliyor” (V16). “Çocuklarımla annesi daha çok iletişim kuruyor. Ağır işlerde çalıştığımdan çok vaktim olmuyor. Olumlu ilerliyor” (V14). “Çok vaktim olmuyor. İletişimimiz çok olumlu ilerlemiyor bana ters davranıyorlar” (V30). Görüşlerini bildirmişlerdir.

Tablo 6. Uyum Sürecinde Veli Desteği Teması

Tema	Kategoriler		Kodlar	f
	Yaşadığı	Çevreye		
Uyum Sürecinde Veli Desteği	Uyum		Maddi Yetersizlikler	6
			Çok Destek Olma	14
			Az Destek Olma	11
			Psikolojik Destek	1
			Türkçe Bilmeme	3
		Vakit Yetersizliği	5	

“Uyum Sürecinde Veli Desteği” temasında, görüşme yapılan geçici koruma statüsündeki veliler uyum sürecinde çocuklarına ne kadar destek oldukları konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu temada Suriyeli öğrenci velileri çocuklarının uyum sürecinde yeterince destek olduklarını dile getirmişlerdir. Uyum sürecinde destek olamamaya ise maddi sıkıntılar, vakit yetersizliği, Türkçe bilmeme gibi sebeplerin neden olduğunu söylemişlerdir.

Tablo 6’ da görüldüğü üzere velilerin bir bölümü çok destek olduğunu söylerken bir bölümü ise yeterince destek olamadığını söylemiştir. Bu tema ile ilgili veliler; “Maddi sıkıntıları düşünmekten yeterince destek alamıyorum” (V21). “Çok bir şey yapamıyorum.

Elimden gelenler sınırlı” (V30). “Pek bir şey yapamıyorum” (V25). “Yeterince destek olamıyorum. Ayıracak vaktim kalmıyor” (V14). “Destek olamıyorum. Türkçe bilsem ödevlerinde de yardımcı olurum” (V4). “Keşke daha çok paramız olsaydı ve katkı sağlayabilseydim” (V40). “Yeterince destek olamıyorum. Türkçe bilmiyorum.” (V31). “Yeterli desteği sağlayamıyorum. Çocuklarım Türkçeyi benden daha iyi konuşuyor ve anlıyor. Derslerine vs. de yardım edemiyorum” (V16). “Sadece Türkçe yazıyorum okuyamıyorum okusam daha çok iyi olur. Onlara daha fazla yardım edebilirim” (V11). “Yeteri kadar olamıyorum vaktim yok” (V29). “Destek olamıyorum onlar için çok daha fazlasını yapmak isterdim” (V6). Şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Bazı veliler ise “Çocuğuma destek oluyorum. Ama maddi durumlarda zorlanıyoruz daha iyi olabilir” (V20). “Onlar uyum konusunda problem yaşasınlar istemiyorum ve bu konuyu çok önemsiyorum” (V23). “Hayat şartları nedeniyle ben çok destek olamıyorum. Ama çocuklarım çok uyum problemi yaşayan çocuklar değil” (V12). “Okul ihtiyaçlarını karşılayamıyorum bu da çocuğumun ve benim motivasyonumu bozuyor. Yeterli desteği gösteremiyorum” (V33). “Çok fazla destek olmak isterdim, hem istediklerini alamıyorum hem de zaman yok çok fazla çalışmak zorundayım” (V8).). “Okuldaki öğretmeni saygısından bahsediyor. Bunu çok önemsiyorum” (V15). “Dil bilmediğim için yeterince destek olamıyorum” (V18). “Okul konusunu çok önemsiyorum. Yaşadıkları çevreye uysunlar istiyorum” (V28). “Elimizden gelen her şeyi yapıyoruz ve yapmaya da hazırız” (V5). “Mutlu olmaları için onlara destek oluyoruz” (V34). “Türk arkadaşlarla eşlik etmenin gerekliliği üzerine sohbet ediyorum yeterince yardımcı olduğumu düşünmüyorum” (V22) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Ödevler Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
	Dilden Kaynaklanan Problemler	Dil Bilmeme	15
Ödevler	Zaman Yetersizliği	Yoğun Çalışma Saatleri	5
		Ev işlerinin Yoğunluğu	2
	Hayat Belirsizliği	Gelecek Planlamada Zorluk	2

“Ödevler Teması” 3 kategoriden oluşmaktadır. Geçici Koruma Statüsündeki Öğrenci Velileri en çok dilden kaynaklanan problemler kategorisinde dil bilmemeyi sebep göstermişlerdir. Yoğun çalışma saatleri, Ev işlerinin yoğunluğu ve Gelecek planlamada zorluk dilden kaynaklanan problemleri takip etmektedir.

Tablo 7 de görüldüğü üzere ödevler konusunda velilerin en büyük yaşadığı problem dil problemidir. Bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir: “Ev ödevlerine yardımcı olamıyorum. Türkçeyi çok iyi bilmiyoruz. O yüzden çocuğumuza yeterli desteği veremiyoruz. Bu da çocuğumuza yeterli gelmiyor. Okuldan gelen ödevlere yardım edemiyoruz. Yaptığımız ödevler genelde hatalı oluyor. Derslerine çalıştıramıyoruz. Çocuklarım da daha başarılı olacakken bu başarıya ulaşamıyor” (V16). “Ödevleri konusunda yardımcı olamıyorum. Onlar okula gittikleri için bizden daha güzel ve daha hızlı Türkçe öğrendiler. Bu sebepten bizim yardımlarımız yeterli olmuyor” (V38). “Ödevlerinde yardımcı olamıyorum. Türkçeyi okuyup anlayamıyorum. Sadece konuşup anlaşabiliyorum” (V11). “Yardım edemiyorum ödevlerine yardım etmem için çok iyi Türkçe bilmem gerekiyor” (V39). “Dili tam anlamıyla öğrenemedik. Günlük hayatta kullanabilecek kadar dil biliyoruz. Bu da ödevlerine yardım

etmemizi imkânsız kılıyor. Evde çocuklarımıza hiç ders çalıştıramıyoruz. Okuldaki derslerini tekrar ettiremiyoruz. Bu yüzden çocuklarımız geç öğreniyor” (V36). “Hiç olamıyorum kendileri yapıyorlar” (V8). “Hiç yardım edemiyorum evde ablası, abisi yardımcı oluyor. Dilini bile bilmediğimiz bir ülkede sıfırdan hayat kurmaya çalışıyoruz. Çocuklarımız da bu süreçte bizimle birlikte yaşanan zorluklara katlanmak zorunda kalıyor. Bu sebepten çocuklarımızla yeterince ilgilenemiyoruz. Ödevlerini yaptırıyoruz” (V18). “Türkçe bilmediğim için yeterince yardımcı olamıyorum” (V7). “Türkçe az kelime biliyorum. Ödev yaptırmak için yeterli değil. Bu durumda okul başarısını düşürüyor” (V27). “Yardımcı olamıyorum. Zorlanıyoruz. Daha çok Türkçe bilen akrabalarımızdan yardım alıyoruz” (V14) şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Zaman yetersizliği kategorisinde ise veliler şu ifadeleri kullanmışlardır: “Ödevlerine yardım edemiyorum. Eve geç bir saatte ve yorgun bir şekilde geliyorum. Onlara ödevleri konusunda yardım etmek isterdim. Ama şu an buna imkân bulamıyorum” (V13). “Dönemsel ve geçici işlerde çalışıyorum. Bu hem çok vaktimi alıyor. Hem de sadece ihtiyaçları düşünebiliyorum” (V28). “Ablası yardımcı oluyor. Ben ödevlerinden anlamıyorum ve bunun için ayıracak bir vaktim de yok çalışmak zorundayım” (V12). “Düzenli bir işim olmadığı için çok çalışmak zorundayım ve ödevleri için yeterince vakit bulamıyorum” (V24). “Hayır yardım edemiyorum. Komşularımızdan yardım istiyorum. Günlük işler çok kişiyle aynı evi paylaşma, geçim sıkıntıları çocuklarımızla yeterince okul dersleriyle ilgilenmemize sebep oluyor” (V31). “Ödevleri konusunda yetersizim bunun birden fazla sebebi var. Hem Türkçe bilmediğim için anlayamıyorum. Hem de çok fazla işim ve bakmak zorunda olduğum bir ailem var. Onlara daha fazla vakit ayırmak daha fazla imkân sağlamak isterdim” (V25) şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Hayat belirsizliği kategorisinde ise veliler şu ifadeleri kullanmışlardır: “Maddi anlamda çok büyük sıkıntılar yaşadık. Hala da yaşamaya devam ediyoruz. Gelecekte ne olacak bilmiyoruz bunları düşünmekten ödevlerini veya okul işlerini halledemiyoruz” (V40).

Tablo 8. Okul Veli İş Birliği Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
	Okul	Okul Toplantıları	4
Okul Veli İş Birliği	Veliler	Dışlanma	3
		Yardımlaşma	6

“Okul Veli iş birliği Teması”, “Okul” ve “Veliler” olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır. 27 veli çocuğunun sınıfındaki hiçbir veliyle görüşmediğini bildirmiştir. Okul kategorisinde ise sadece okul toplantılarında görüştiklerini bildirmişlerdir. Veliler şu ifadeleri kullanmışlardır: “Normal zamanlarda görüşmüyoruz. Sadece veli toplantılarında görüşüyoruz” (V16). “Bazı velilerle okul bahçesinde ve okul toplantılarında karşılaşıyoruz onun dışında herhangi bir iletişimimiz gelişmedi” (V17). “Okul toplantılarında karşılaştığımız ve aynı mahallede yakın oturduğumuz veliler var. Onlarla karşılaştığımızda konuşuyoruz” (V28). “Diğer çocukların velilerini sadece toplantılarda görüyoruz. Dilin zayıf olması sebebiyle diğer velilerle iletişimimiz de zayıf kalıyor” (V22).

Veliler kategorisinde ise şu görüşleri bildirmişlerdir: “Bize ve çocuklarımıza burada olduğumuz için baskı yapıyorlar. Bizde istemezdik buralara bu şekilde gelmeyi, bizde ülkemizde güzel şartlar içinde yaşamak isterdik. Ama olmadı” (V38). “Diğer velilerle bazı

konularda uyum sağlasak da bize yardım etseler de bazıları ile sorunlar yaşayabiliyoruz” (V28). Bazı veliler ise “Diğer veliler bizim durumumuzu bildikleri için bize hep yardımcı olmaya çalışıyorlar” (V25). “Okulla ilgili anlamadığım bir şey olduğunda hemen yardım ediyorlar. Bu yardımlar çok işimizi görüyor. Dil bilmeden bu işleri halletmek çok zor” (V14).

Tablo 9. Akran Zorbalığı Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
Akran Zorbalığı Teması	Çözüm-Odaklı Yaklaşım	Yardımlaşma	1
		Öğretmen Yardımı	23
		Problem Çözme	3
	Öğrenci-Öğrenci Zorbalığı	Duygusal	4
		Kavga	1
		Şiddet	3
	Dışlama	3	

Akran Zorbalığı Teması iki kategoriden oluşmaktadır. Bunlar “Çözüm Odaklı Yaklaşım” ve “Öğrenci-Öğrenci Zorbalığı” olarak isimlendirilmiştir. Velilerin büyük bir bölümü Çözüm Odaklı yaklaşım Boyutundan öğretmen yardımına değinmiş ve şu görüşleri bildirmişlerdir: “Çocuğum Suriye’den Türkiye’ye göçmemiz sebebiyle okulda sık sık akran zorbalığa uğruyor. Öğretmenler adaletli yaklaşp konuyu güzel çözüyorlar” (V16). “Çocuklarım Çok fazla akran zorbalığına uğruyor. Okul idaresi ve öğretmenler ellerinden geldiğince engel olmaya çalışıyorlar” (V28). “Çocuklarım sık sık akran zorbalığına uğruyor. Okul idaresi ve öğretmenler düzeltmeye çalışıyorlar” (V3). “Evet, daha önce çok defa akran zorbalığına uğradı çocuklarım. Öğretmen ve idare konuyu iyi ele aldı” (V9). “Okulda öğretmenler çok adaletli davranıyor hiç ayırım yapmıyorlar. Çocuklarımız bir sorun yaşadığında hemen çözmeye çalışıyorlar. Onlara çok teşekkür ederim” (V11). “Bazen çocuklar arasında problemler yaşanıyor. Okul yönetimi ve öğretmenler hemen çözüm buluyor”(V34). “Kızım Akran zorbalığı ile karşılaştığında ve öğretmenine söylediğinde öğretmeni hemen müdahale ediyor. Okuldaki öğretmenler çok ilgililer bir problem olduğunda çözüm yolu arıyorlar” (V26). “Okulda çocuğum akran zorbalığı ile karşı karşıya kaldığında öğretmenleri hemen yardımına koşuyorlar. Ve yaşadığı problemi hemen çözüyorlar”(V4). “Okul idaresi ve öğretmenler böyle bir durumla karşılaştığında konuyu çok özenle ele alıyorlar. Çok hassas davranıyorlar” (V39). “Okulda çocuğumda akran zorbalığına uğruyor. Okul yönetimi ve öğretmenler konuyu çok önemsiyor” (V14). “Evet, öğretmenler ve okul idaresi konuyu iyi ele aldı. Çocuğumun okulda güvende olduğuna inanıyorum” (V10).

Öğrenci- Öğrenci zorbalığı konusunda ise şu görüşleri bildirmişlerdir: “Okulda çocuğum da akran zorbalığına uğruyor. Bunun sonucunda şiddete başvuruyor. Okul yönetimi de çözmek için yardımcı oluyor” (V14). “Çocuklar arasında duygusal şiddet te çok fazla yaşanıyor. Birbirlerine söylememeleri gereken şeyleri söyleyebiliyorlar. Öğretmenleri bu konuda çok hassas davranıyor” (V5).

Tablo 10. Arkadaş Seçimi Teması

Tema	Kategoriler	Kodlar	f
Arkadaş Seçimi	İçe Dönük Seçim	Suriyeli Çocuklar	7
		Akrabalar	1
	Dışa Açık Seçim	Hoşgörü	3
		Tüm Çocuklar	27

Arkadaş seçimi temasında “İçe dönük seçim” ve “Dışa açık seçim” olmak üzere iki kategori bulunmaktadır. Velilerin büyük bir bölümü çocuklarının tüm çocuklarla arkadaşlık etmesini istediklerini dile getirmişlerdir. Bir kısım veli ise sadece Suriyeli çocuklar ve akrabalarının çocuklarıyla arkadaşlık kurmalarını istediğini ifade etmiştir. Bu konuda veli görüşleri şu şekildedir: “Çocuğumun Suriyeli çocuklarla arkadaşlık etmesini kültürümüzü ve geldiğimiz yeri unutmamaları için daha doğru buluyorum” (V30). “Suriyeli çocuklarla arkadaşlık kurmalarını kültürümüzü unutmamaları adına çok önemsiyorum” (V8). “Suriyeli çocuklar çocuklarıma daha iyi davranıyor. Bu yüzden Suriyeli çocuklarla arkadaşlık etmesini doğru buluyorum” (V6). “İlk geldiğimizde Türk çocuklarıyla arkadaş olsunlar çok istedim. Dil öğrenmeleri ve buranın kültürüne kolay uyum sağlamaları için ancak akran zorbalığına uğradı. Bende artık kendileri gibi çocuklarla arkadaşlık etsinler istiyorum” (V2). “Suriyeli yakınlarımızın çocuklarıyla arkadaşlık kursunlar isterim” (V14).

Dışa açık seçim kategorisinde ise görüşleri şu şekildedir: “Çocuğum tüm çocuklarla arkadaşlık etsin isterim” (V26). “Kökenleri ne olursa olsun hiç fark etmez onlara değer veren arkadaşları olsun isterim” (V31). “Herkesle arkadaşlık kurabilirler. Burada yaşıyoruz ve artık uyum sağlamak zorundalar” (V38). “Türk çocuklarla, Suriyeli çocuklarla, Afgan çocuklarla da nereli olduğu fark etmez iyi çocuklarla arkadaşlık etsinler isterim” (V16). “Kimle mutlularsa onla arkadaşlık etsinler isterim” (V24). “Çocuklarımı seven, saygı duyan tüm çocuklarla arkadaşlık etsinler isterim” (V37). “İyi ilişkiler kurabildikleri çocuklarla arkadaşlık kursunlar isterim” (V10). “Onları seven önemseyen arkadaşları olsun isterim nereli oldukları fark etmez” (V17). “İyi ve başarılı çocuklarla arkadaşlık kursun isterim” (V28). “Çocuklarımı üzmeyecek kişilerle arkadaş olmalarını isterim” (V4).

Görüşme yapılan geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin söylediklerinden anlaşıldığı üzere Suriyeli Velilerin yaşadığı problemlerin başında Türkçe bilmemeleri yer almaktadır. Türkçe bilmemeleri birçok diğer sebeple birlikte hem çocukların okul hayatını etkilerken hem de onlarla iletişimlerini zorlaştırmaktadır. Bunun devamında maddi yetersizlikler ve sonucu olarak ta maddi kaygılar yaşanırken bu durum da çocuklarıyla yeterince ilgilenememelerine neden olmaktadır. Daha sonrasında yeni ve dilini bilmedikleri bir ülkede yaşamak stres ve kaygı yaşamalarını desteklemiştir.

Tartışma ve Sonuç

Geçici koruma statüsündeki velilerin eğitim süreçlerine uyumunun araştırıldığı bu çalışmada içerik analizi sonrasında belirlenen ve genel uyum sürecini konu alan kodlar “Kültürel Çevreye Uyum” temasında ortaya koyulmuştur. Bu temada, öğrenci velileri ile yapılan görüşmede çevreye uyum sürecinde yaşadıkları sorunların, çoğunlukla dilden kaynaklı problemler, ait hissetmeme ve dışlanma gibi sebeplerden olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında artık yeni ülkeye uyum sağlamaya başladıkları kültürel çevreye uyum sürecinde geçmişte sıkıntılar yaşasalar da şu an rahat ettiklerini belirtmişlerdir. Kaypak ve Bimay (2016) mültecilerin Türkçe bilmediğini, bu nedenle de iletişim kurmakta zorlandıklarını ifade etmiştir. Karasu (2016) da Suriyeli göçmenlerin Şanlıurfa’ da kentle uyumunu inceleyen çalışmasında burada yaşayan Suriyeli göçmenlerin kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı üzerinde önemli izleri olduğu ve Şanlıurfa’daki yerleşik nüfusun bu izlerden rahatsız olması sebebiyle kültürel çevreye uyum konusunda sıkıntılar yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Koyuncu (2014) da Konya’daki Suriyeli göçmenleri incelediği araştırmasında, farklı olarak Suriyelilerin kültürel çevreye uyumunu hem ev sahibi ülke hem de Suriyeli göçmenler üzerinde alan çalışması yaparak incelemiştir. Suriyeli göçmenlerin Türkiye’deki kültürel çevreye uyum konusunda kat ettikleri yolu görmek için, her iki

toplumun birbiriyle ilgili fikirlerinin üzerinde ayrı ayrı durmuş ve Suriyeliler ve ev sahibi ülkenin birbiriyle iletişim kurarken karşılaştığı zorluklara ve belirli kültürel farklılıklara işaret etmiştir. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuçların ortaya çıktığı söylenebilir. Sönmez'in (2016) yaptığı araştırmaya göre Suriyelilerin kendilerini evlerinde hissetmelerine neden olan ve nüfusun büyük çoğunluğunun Suriyelilerden oluştuğu mahalleler mekânsal ayrışma yüzünden kültürel çevreye uyumu güçleştirmiştir. Bu yönüyle yapılan bu çalışmadan farklı sonuçları gösterdiği söylenebilir.

Geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin çocukları ile iletişim kurmaları konusunda yaşadıkları durumlar "iletişim" temasında genel olarak tartışılmıştır. İletişim teması iki kategoriden oluşmaktadır. Bunlar açık ve olumlu iletişim ve iletişim problemleridir. Açık ve olumlu iletişimde velilerin daha çok oyun dilini seçtikleri görülmüştür. Akgün ve Yeşilyaprak (2011) tarafından yapılan çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Anne ve çocuk arasındaki iletişimi inceleyen araştırmada oyun yolunu seçmenin aile ilişkilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Aileleriyle birlikte etkinliklere ayırdığı zamanın artması çocukların akademik başarılarını da artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Koçyiğit, Tuğluk ve Kök çalışmalarında (2007) globalleşen dünyada çocuk için oyunun önemini doküman incelemesi yöntemiyle incelemiştirler. Ebeveyn, çocuk, oyun üçgeninde çocuğun oyun oynayarak olumsuz duygularını kaybettiğini ve anne baba ile iletişim bağına ilerlettiği sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan bu çalışmada da aileler iletişimlerini güçlendirmek için yukarıdaki çalışmalarla benzer şekilde oyunu ve açık iletişimi desteklemektedirler.

Geçici koruma statüsündeki velilerinin çocukları ile uyum sürecine katkısı "Uyum Sürecinde Veli Desteği" temasında genel olarak ortaya çıkarılmıştır. Uyum Sürecinde Veli desteği tek bir kategoriden oluşmaktadır. O da Yaşadığı Çevreye Uyum kategorisidir. Bu temada velilerin çoğunluğu uyum sürecinde çocuklarına destek olduğunu söylerken uyum sürecinde destek olamamanın ise maddi sıkıntılar, vakit yetersizliği, Türkçe bilmeme gibi sebeplerden kaynaklı olduğunu söylemişlerdir. Kağıtçıbaşı'na (2014) göre göç kavramının önemli öğelerinden biri de kültürleşmedir. Kültürleşme süreci, bir bakımdan kişi ve aile ilişkilerine diğer bir bakımdan ise gruplar arası ilişkilere dayanır. Ward ve Kennedy'e (1992) göre aile içi ilişkiler "sosyokültürel uyum" un önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Diğer taraftan ilişkililik göç edilen yerdeki yeni yaşam stili ile zıt düşmez. Ceylan ve Akar'ın (2011) yaptığı çalışma bulgular noktasında bu çalışma ile örtüşmektedir. Veli-çocuk ilişkisi akademik başarıyı, kimlik gelişimini, değerlerini, aidiyet duygusunu olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle göçmen çocukların iletişim ve dil bariyerleri ortadan kaldırıldığında iletişim ve akademik başarı olumlu yönde gelişmektedir.

Geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin çocuklarının ödevlerine yardımı ile ilgili görüşler "ödevler" temasında genel olarak ortaya çıkarılmıştır. Ödevler teması üç kategoriden oluşmaktadır. Bu kategoriler: Dilden kaynaklanan problemler, zaman yetersizliği ve hayat belirsizliğidir. Geçici koruma statüsündeki veliler ödevler konusunda yaşadıkları en büyük problemi dil bilmeme konusunda yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu çalışmaya benzer olarak Linberg (2019) yaptığı araştırmanın sonucuna göre ebeveynlerin ilgisi arttıkça çocuğun akademik başarısının da arttığı sonucuna benzer şekilde ulaşmıştır. Yapılan bu çalışma bulgularıyla Morali'nin(2018) yaptığı çalışmanın bulguları örtüşmektedir. PICTES öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada Suriyeli ailelerin ödevler konusunda çok zayıf kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ödevlerin genellikle yapılmaması, yeterince önemsenmemesi, dil konusunda ailelerin yetersiz kalması, öğretmenlerin, ailenin Türkçe bilmemesinden kaynaklı aileyle iletişim kuramaması, velilerin ilgisizliği gibi sebeplerin sonucunda ödev konusunda yetersiz kaldıklarını vurgulamışlardır. Çalışmanın bulgularına benzeyen diğer çalışmalar ise Agcadağ ve Çelik'in (2019) öğretmenlerle yaptığı çalışmasında Suriyeli velilerin çocukların ödevlerine yardımcı olmadığı, öğretmenlerin verdiği ödevlerin aynısı gibi geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Korkmaz ve Yücel (2023) yaptıkları çalışmada ailelerin ödevler konusunda yetersiz olduğu, ailelerin yardım etmek isteseler bile Türkçe bilmiyor olması,

çocuk sayılarının fazlalığı, yaşanan maddi sıkıntılar okulun ve eğitimin daha az önemsenmesine neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kılıç (2019) yaptığı çalışmaya göre öğrenci velilerinin Türkçe bilmeme sebebiyle çocuklarına çok yardımcı olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Kolukırık (2020) yaptığı çalışmada öğrencilerin derste konuyu iyi kavrayamamaları ve evde destek bulamadıklarından dolayı ödevleri yapamadıklarını belirtmiştir. Çelik ve İşler (2020) yaptıkları çalışmada “Ailevi durumlar” temasında öğrencilerin ödevler konusunda zorlandığını, ailelerin dil bilmemesi ya da yeterince bilmemesi pandemi döneminde online eğitimi, EBA etkinliklerini Suriyeli çocuklar için daha da anlaşılabilir hale getirmiştir. Öne çıkan bir diğer bulgu ise katılımcıların büyük bir bölümünün kalabalık ailelerde yaşıyor olmasıdır. Bu da pandemi döneminde evde gerçekleşen eğitimin daha da zorlaşmasına ve aile desteğinin azalmasına sebep olduğu görülmektedir. Yukarıda bahsedilen çalışmaların yapılan bu çalışma ile büyük oranda benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinin okul ve diğer velilerle iş birliğine ilişkin görüşleri “Okul veli işbirliği” temasında genel olarak ortaya çıkarılmıştır. Bu tema iki kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; Okul ve veli kategorileridir. 27 veli çocuğunun sınıfındaki hiçbir veliyle görüşmediklerini bildirmişlerdir. Okul boyutunda ise sadece okul toplantılarında görüştiklerini belirtmişlerdir. Çelik (2019), Gözübüyük Tamer (2017), Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) yaptıkları çalışmalarda okul idarecileri velilerin ilgisizliğinden bahsetmişlerdir. Velilerin ilgisizliğinde maddi sıkıntıların daha fazla öneme sahip olması, ailedeki çocuk sayısının fazlalığı ve Türkçeyi bilmemelerinin etkisi bulunmaktadır. Nacar ve Ünsal’ın (2022) yaptığı çalışmaya göre okul yöneticileri ile yapılan bu çalışmanın aksine Suriyeli velilere ulaşamama sorunu ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu sorunun temel nedeni velilerin çok sık yer değişikliği yapmalarıdır. Bu bazen mahalleler arasında bazen de iller arasında olabilmektedir. Bu da okul yöneticilerinin veliye ulaşmasını ve gerekli iş birliğinin gerçekleşmesini engellemektedir. Ulaşılan sonuç ise Kubilay (2020) tarafından yapılan bu araştırmanın bulgularıyla farklılıklar göstermektedir. Görüşmeler sonunda okul veli iş birliği olarak veli toplantıları, birebir görüşmeler, ev ziyaretleri, sosyal faaliyetler, milli bayram kutlamaları belirlenmiştir. Katılımcılarla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde Suriyeli velilerin toplantılara katılma oranının çok düşük olduğu belirtilmiştir. Özellikle Suriyeli velilerin okulla iletişiminin çok az olduğu hatta hiç olmadığı ifade edilmiştir.

Geçici koruma statüsündeki öğrenci velilerinden elde edilen görüşlerin incelendiği başka bir tema da “Akran Zorbalığı” temasıdır ve bu temada genel olarak çocuklarının uğradığı akran zorbalığına değinilmiştir. Bu tema iki kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; Çözüm Odaklı Yaklaşım ve Öğrenci-Öğrenci Zorbalığıdır. Velilerin büyük bir bölümü çözüm odaklı yaklaşımda öğretmen yardımına değinmiştir. Yapılan çalışmayla benzer olarak Karataştan ve Akcan’ın (2023) yaptığı çalışmaya göre Suriyeli çocukların akran zorbalığına uğramasının nedeni Türkçe bilmemeleri ve Türk ailelerinin ön yargısıdır. Semercioğlu, Akçay ve Saraçlar (2023) çalışmasında akran zorbalığına en fazla dil farklılığının neden olduğunu söylemektedir. Öğretmenlerinin bir kısmı ise kültürel farklılığın, zorbalık davranışına neden olduğunu söylemişlerdir.

Öneriler

Geçici koruma statüsündeki veliler ile yapılan bu araştırma ve pek çok araştırma incelendiğinde en önemli problemin dil bariyeri olduğu tespit edilmiştir. Bu amaçla dil becerilerini geliştirmek adına eğitim süreçlerinde de bakanlık ve okulların farklı düzenlemeler yapması önerilebilir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak veli-öğrenci-okul ilişkisinin önemli olduğu tespit edilmiştir. Bu bağın daha güçlü olmasını sağlamak amacıyla okullarda yerel düzeyde veli-çocuk- okul programları düzenlenebilir.

Öğretmenler, göçmen çocuklar konusunda bilgi sahibi olmalarına rağmen daha profesyonel eğitim süreçlerine dâhil olabilirler.

Geçici süre ile ülkemizde bulunan sığınmacıların kendi ülkelerine dönünceye kadar ki eğitim süreçleri; olağanüstü haller ve önleyici tedbirler kapsamında yeni programlar geliştirilerek yeniden planlanabilir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle sonraki çalışmalarda; uyum ve akademik başarı, uyum ve iletişim, uyum ve dil, uyum ve eğitim, eğitim kademeleri arasındaki farklılıklar gibi yeni araştırmalar kurgulanabilir. Ayrıca bazı demografik değişkenlerin uyum üzerindeki etkileri incelenebilir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yaşanmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı: Her iki yazarında çalışmaya katkı oranı eşit değerdedir.

Araştırma Yayın Etiği: : Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Adanu, R. M. & Johnson, T. R. (2009). Migration and women's health. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 106(2), 179-181.
- Agcadağ Çelik, İ. (2019). Sınıf öğretmenleri gözünden suriyeli mülteci çocuklar. *Journal of International Social Research*, 12(66).
- Akgün, E. & Yeşilyaprak, B. (2011). Anne çocuk oyun etkileşiminde niteliksel boyut: Annelerin sözel ifadelerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 11-21.
- Aksu, H. & Sevil, Ü. (2010). Göç ve kadın sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 133-138.
- Aydın, F. & Çepni, O. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Karabük ili örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 189-207.
- Ceylan, M. & Akar, B. (2011). Ortaöğretimde okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi (Karacasu Lisesi Örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 43-64.
- Celik, I. A. (2019). Sınıf öğretmenleri gözünden Suriyeli mülteci çocuklar [Syrian refugee children through the eyes of class teachers]. *Uluslararası Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 12(66), 662-680. DOI: 10.17719/jisr.2019.3615.
- Çelik, S. & İşler, N. K. (2020). Göç mağduru çocukların Covid-19 salgını sürecindeki öğrenme deneyimleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 783-800.
- Dağlı, K. (2020). Suriyeli sığınmacı öğrencilerin matematik dersi kazanımları elde etme sürecinde ikinci sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.

- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Journal of International Social Research*, 10(54).
- İlk, E. & Ba, Z. (2020). Göçmenlere yönelik uygulanan eğitim politikalarının ve sorunlarının karşılaştırılması olarak incelenmesi.
- IOM Uluslararası göç örgütü göç terimleri sözlüğü (2024). [https://www.goc.gov.tr/Kurumlar/Goc.Gov.Tr/Files/Goc_Terimleri_Sozlugu\(1\).Pdf](https://www.goc.gov.tr/Kurumlar/Goc.Gov.Tr/Files/Goc_Terimleri_Sozlugu(1).Pdf), Erişim Tarihi: 08.09.2024.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120-127.
- Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kentle uyum sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3).
- Karataştan, A. & Akcan, E. (2023). Sınıf öğretmenlerinin perspektifinden akran zorbalığı ve göçmen/mülteci çocuklar. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(1), 1-15. DOI: 10.30703/cije.1061680.
- Kaypak, Ş. & Bimay, M. (2016). Suriye savaşı nedeniyle yaşanan göçün ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri: Batman örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1), 84-110.
- Kılıç, B. S. (2019). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyeli öğrencilerin ev ödevleri hakkındaki görüşleri. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 2(1), 1-24.
- Koçyiğit, S. Tuğluk, M.N. & Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 324-342.
- Kolukırcık, S. (2020). Eğitim sistemine katılımın dayanıklılık geliştirmedeki rolü: Suriyeli göçmen çocuklar üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 189-202.
- Korkmaz, Y. (2023). Suriyeli sığınmacı lise öğrencilerinin eğitimde karşılaştığı sorunlar: haliliye örneği. Doktora Tezi.
- Koyuncu, A. (2018). Türkiye Toplumunda Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabulü Ve Dışlanması. Beklenmeyen Misafirler: Suriyeli Sığınmacılar Penceresinden Türkiye Toplumunun Geleceği. Transnational Press London.
- Kubilay, S. (2019). Göçmen velilerin okul ile iletişimine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. 10. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu, 19.
- Lindberg, E. N. (2019). Aile katılımı: bir kavramsal ve durumsal analiz çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 51-72.
- Mamuk, R. & Şahin Hotun, N. (2016). İstanbul'da düzensiz göçmen olarak yaşayan kadınların sosyodemografik özellikleri ve yaşadıkları sorunlar. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5174-5188.
- Melanlıoğlu, D. (2020). Kardeş veya yük: mülteci çocuk kahramanların bakış açısıyla kültürlerarası etkileşim. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 95-115.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Sage Publications.
- Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1426-1449.
- Mutluer, M. (2003). *Göç Sorunsalı Üzerine Kuramsal Çerçeve*. İstanbul, Çantay Kitabevi.
- Nacar, D. & Ünsal, S. (2022). Okul yöneticilerinin Suriyeli mülteci velilerle yaşadıkları sorunlar sorunların nedenleri ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 1243-1256.

- Sarıtaş, E. Şahin, Ü. & Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Ek1), 208-229.
- Semerçioğlu, M.S. Akçay, İ. & Saraçlar, C. (2023). Akran zorbalığı olaylarındaki mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(6), 935-950.
- Sönmez, M. E. (2016). Suriyeli sığınmacıların Gaziantep şehrindeki mekânsal dağılışı ve geleceği. *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 13-14.
- Sürücü, A. & Ünal, A. (2018). Öğrenci motivasyonunu artıran ve azaltan öğretmen davranışlarının incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(14), 253-295.
- Şahin, C. (2001). Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2).
- Taşdan, M. (2024). Uluslararası göçün eğitim ve okul yönetimine yansımaları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(1), 396-407.
- Tamer, M. G. (2017). Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli çocukların Trabzon devlet okullarındaki durumu. *Göç Dergisi (GD)*, 4(2), 119-152.
- Türk Dil Kurumu sözlükleri (2024). <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 09.06.2024
- Topçu, S. & Beşer, A. (2006). Göç ve sağlık. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3), 37-42.
- Tunca, H. Ö. & Karadağ, A. (2018). Suriye'den Türkiye'ye göç: Tehditler ve fırsatlar. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), 47-68.
- Tunç, İ. (2013). Uluslararası göç ve göçmenlerin sosyo-kültürel uyum sorunları. Erişim adresi: https://www.academia.edu/5875594/Uluslararası_C4%_B1_G%_C3%_B6%_C3%_A7_ve_Uyum_Sorunlar%_C4%_B1.
- Tuyisenge, S. (2015). Determinants of parents' involvement in their preschool children's education in Gasabo district, Kigali city, Rwanda, Doctoral dissertation, Kenyatta University.
- Tuzcu, A. & Ilgaz, A. (2015). Göçün kadın ruh sağlığı üzerine etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(1), 56-67.
- Ward, C. & Kennedy, A. (1992). Locus of control, mood disturbance and social difficulty during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 16, 175-194.
- Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 213-232.
- Zhok, A. (2016). Possibility and consciousness in Husserl's thought. *Husserl Studies*, 32, 213-235. DOI: 10.1007/s10743-016-9195-7.

Extended Summary

Purpose

This study aims to reveal the problems experienced by refugee parents in Turkey within the education system. Through this research, the challenges faced by parents, measures required to ensure active participation of students in education, and the difficulties arising in the educational system have been analyzed. The study focuses on identifying the issues faced by parents with temporary protection status during the education process and examining their

communication processes with schools and their children. Within this context, the following questions were addressed:

Regarding parents' adaptation to the education process:

- a. What are the problems they encounter in the educational process?
- b. How is their communication with their children during the educational process?
- c. How are their communication processes with schools and other parents?

Method

This study, which focuses on the adaptation of parents of students with temporary protection status to the education process, is a descriptive case study. A qualitative research method with a phenomenological design was chosen as it allows parents to clearly express their views. The purpose of qualitative research is to understand the meaning of human experiences, attitudes, behaviors, actions, and social phenomena, often through interviews, focus groups, and ethnographic observations (Newman & Hitchcock, 2011). In phenomenological design, individuals emphasize their perceptions and experiences from their own perspectives (Sürücü & Ünal, 2018). The term "phenomenology" originates from the Greek word "phenomenon," meaning "appearance." Husserl defined "phenomenon" as a concept with a "dual meaning" due to its fundamental connection between what appears and what is seen (Zhok, 2016). Phenomenology is a research approach stemming from the fields of philosophy and psychology, aiming to describe individuals' shared experiences of a phenomenon. In this study, which includes the experiences of a limited number of individuals, the researcher obtained the desired information through the data collected (Yalçın, 2022). The phenomenological design was chosen to identify the problems encountered by parents of students with temporary protection status.

Results

Statements based on interviews with parents of students with temporary protection status revealed that one of the biggest problems faced by Syrian parents is the lack of Turkish language proficiency. The inability to speak Turkish, combined with other factors, not only complicates their children's school life but also makes it difficult to communicate with them. Following this, financial difficulties and related financial concerns arise, preventing parents from adequately supporting their children. Additionally, living in a new country where they do not speak the language causes stress and anxiety.

In this study, which investigated the adaptation of parents with temporary protection status to the education process, the codes identified through content analysis related to the general adaptation process were categorized under the theme of "Adaptation to the Cultural Environment." Within this theme, interviews with parents revealed that the issues they face in adapting to the environment are mostly due to language-related problems, feelings of alienation, and exclusion. However, despite past difficulties, they stated that they are now more comfortable as they begin to adapt to the new cultural environment. The challenges parents face in communicating with their children were discussed under the "Communication" theme. The communication theme consists of two categories: open and positive communication and communication problems. It was observed that in open and positive communication, parents often used the language of play. The contribution of parents to their

children's adaptation process was generally explored under the theme of "Parental Support in the Adaptation Process." This theme comprises a single category: Adaptation to the Living Environment. Within this theme, most parents stated that they supported their children during the adaptation process. However, they also indicated that their inability to provide support was due to reasons such as financial difficulties, lack of time, and not knowing Turkish. Parents' opinions on assisting their children with homework were generally explored under the "Homework" theme, which consists of three categories: language-related problems, lack of time, and life uncertainties. Parents with temporary protection status stated that the biggest problem they faced regarding homework was not knowing the language. Parents' views on cooperation with schools and other parents were explored under the "School-Parent Cooperation" theme, which consists of two categories: school and parents. A total of 27 parents reported that they did not communicate with any of the parents in their children's class. Regarding the school, they stated that they only interacted during school meetings. Another theme examined based on parents' views was "Peer Bullying," which generally addressed bullying experienced by their children. This theme consists of two categories: Solution-Oriented Approach and Student-to-Student Bullying. A large portion of the parents emphasized the role of teacher support in solution-oriented approaches. The findings indicate that the primary issue faced by Syrian parents is the lack of Turkish language proficiency, which, together with other factors, affects their children's school life and hinders communication with them. Subsequently, financial inadequacies and related financial concerns prevent parents from adequately engaging with their children. Living in a new country where they do not know the language further exacerbates their stress and anxiety.

Conclusion and implications

- This research and many others reveal that the most significant problem faced by parents with temporary protection status is the language barrier. To address this issue, the Ministry of Education and schools could implement various measures in educational processes to improve language skills.
- Based on the research findings, it was determined that the parent-student-school relationship is crucial. To strengthen this bond, local parent-child-school programs could be organized in schools.
- Although teachers are informed about migrant children, they could be included in more professional training processes.
- The education processes of refugees temporarily residing in the country could be replanned through the development of new programs within the scope of extraordinary situations and preventive measures until they return to their home countries.
- Future studies could explore new research topics based on the findings of this study, such as adaptation and academic success, adaptation and communication, adaptation and language, adaptation and education, and differences between education levels. Additionally, the effects of certain demographic variables on adaptation could be examined.